

Lezen en tekst: Genesis 37:12-36

Bijzonderheid: doop van de zusters Yu Zheng Wang, Shi Feng Jin en Fang Xu en broeder Xin Li Wu

Gemeente van Jezus Christus,

Wanneer zeg je dat je door God gezegend bent? En dat je door God gezegend wordt? Hoe werkt dat vaak?

Als het ons naar de mens gesproken goed gaat. Voorspoed. Geluk. Gezondheid. Die dingen worden vaak verbonden met zegen.

Maar kijk nu eens naar Jozef in dit gedeelte. Hij wordt naakt in een put gegooid. Daarna als slaaf naar Egypte gesleept. En daar weer verkocht. De broers liegen. Jakob is in rouw. Dan kun je toch niet spreken van zegen van God...

... of, toch wel?

Daarover wil ik vanochtend met u en jou nadenken.

Slide 1   Verlaten door mensen

Mensen kunnen tegenvallen. Overheden kunnen je dwars zitten. Dat je geen vrijheid hebt. Onzeker bent over je toekomst. Vervolgd om je geloof in je eigen land. Soms je familie die niets meer van je moet hebben. Dan op de vlucht naar een land waar je vrij kunt geloven. Maar waar je geen status krijgt. En dus leef je weer in onzekerheid. Als je het toch van mensen moet hebben. Van hun betrouwbaarheid en eerlijkheid. Dat valt nogal eens tegen.

1

Zo is het ook met Jozef. Zijn broers zijn op een gegeven moment voor een aantal dagen weg. Jozef is niet mee. We hebben een paar weken geleden al gezien dat Jakob vond dat hij niet hoefde te werken. Vandaar waarschijnlijk. Want hij heeft allang de leeftijd om ook herder te zijn. Maar nee, Jozef werd thuis in de watten gelegd.

Op een gegeven moment roept Jakob Jozef bij zich. *Ga eens kijken of het goed gaat met je broers en met de kudde.* Jakob gebruikt het woord 'sjaloom'. Hij kent zijn zoons. Is hij bang dat ze ruzie hebben? Dat de kudde er onder lijdt? In ieder geval moet Jozef poolshoogte gaan nemen en vervolgens verslag uitbrengen.

Jozef gaat op weg, maar verdwaalt hopeloos. Gelukkig komt hij een man tegen. Letterlijk staat er een man vond hem. De verdwaalde Jozef wordt gevonden en opnieuw op weg geholpen. De broers zijn niet meer bij Sichem. Waarschijnlijk weggejaagd door de inwoners die er nog over zijn na de massamoord door Simeon en Levi. Logisch dat ze niet welkom zijn daar in de buurt. Jozef moet helemaal naar Dotan. Een behoorlijk eind verder.

Van verre zien ze Jozef aankomen. Zijn mantel is van afstand herkenbaar. En de broers smeden een plan. *Laten we Jozef doden.* Ze hoeven niet lang te discussiëren. De gevoelens van haat zitten diep.

Het plan broeide al lang in hun hart. Nu is hun kans. *Dan zullen we eens zien wat er van zijn dromen terecht komt.*

Die laatste zin is veelzeggend. Vorige keer zei ik al, dat het voor Jozef zelf duidelijk was dat zijn dromen van God kwamen. Bij het voorbereiden deze preek las ik, dat het in die tijd algemeen aangenomen werd dat dromen vanuit de godenwereld kwamen. Dus ook de broers moeten dat beseft hebben. En dan krijgt zo'n zin ineens een andere lading. *Dan zullen we eens zien wat er van zijn dromen terecht komt.* Het is God verzoeken. Het is duivels geladen. Haat tegen je broer komt nooit alleen. De duivel neemt plek in je leven. Ze dagen God hardop uit.

Ruben verijdelt hun moordplannen. Hij zorgt er voor dat Jozef niet vermoord wordt, maar verandert het plan. Dat lijkt positief. Vers 22b. Maar later blijkt dat hij daarbij alleen aan zichzelf dacht. Vers 30. Wilde Ruben weer in een goed blaadje komen bij zijn vader? In ieder geval bekommert hij zich hier niet om Jozef, maar vooral om zichzelf.

Jozef wordt in de put gegooid. Dat zal er ruig aan toe zijn gegaan. Eerst wordt hij ontkleed. We weten sinds de beelden van de Abu Graib gevangenis in Irak hoeveel impact dat heeft op een Oosterling. Totale vernedering. Vervolgens wordt hij naakt in een put gegooid. Jozef heeft geschreeuwd en gekermd. Zo lezen we in 42:21. Wat doen de broers? Ze gaan doodleuk op een afstandje zitten eten. Het is misschien wel het meest stuitende dat we lezen. Maaltijd houden is in die cultuur gemeenschap oefenen. Broederbanden aanhalen. In hun oren klinkt het geschreeuw van Jozef. En zij eten. Waarschijnlijk het voedsel dat Jozef zelf voor hen heeft meegebracht.

Als er dan een karavaan langs komt. - Dotan ligt aan een bekende route naar Egypte. Ook later liep die route daar – Ismaëlieten en Midjanieten. Achterneven van de broers. Dan is het plan snel gemaakt. Ze trekken Jozef op. En verkopen hem aan de handelaars. Zo maken ze nog winst ook. Naakt wordt hij aan een kameel gebonden. Te voet door de woestijn naar Egypte. Voortgesleept over rotsen en zand. Geen bescherming voor zijn lijf. Helemaal alleen, zonder familie. Het is het ergste dat je kan overkomen in die tijd. Zoals Abram eens alles achter moet laten. Maar die koos er zelf voor. Zo moet Jozef ook alleen naar een vreemd land, met een vreemde taal en een andere cultuur. Wat zal hij zich eenzaam gevoeld hebben. Zo kan je je voelen, als je alles achter moet laten. Als je vandaag de dag een vreemdeling bent in een ander land. Op zoek naar asiel. Op zoek naar status. Jozef is helemaal alleen.

De broers gaan ondertussen door met hun leugens. Je leest geen enkel medelijden. Ze huichelen en bedriegen. Dat hebben ze trouwens niet van een vreemde. De duivel is de hele geschiedenis van Genesis dichtbij. Zowel bij Jakob. Als ook bij de broers. Satan is de vader van de leugen. Je ziet het gebeuren. Maar het brengt de familie niet dichterbij elkaar. Jakob blijft zijn verdere leven somber en in rouw. Niemand kan hem troosten. Zijn zoons niet. Zijn schoondochters niet. Zijn vrouwen niet. Hoe zou dat ook kunnen. Jakob moet beseft hebben dat ze diep in hun hart blij zijn van Jozef verlost te zijn.

En zo eindigt onze tekst. Jozef wordt geïsoleerd. Alle banden worden doorgesneden. Wat moet dat een hard gelag zijn geweest voor hem. Hij, het lievelingetje van zijn vader. Niemand die meer om hem geeft. Menselijk gezien is het een dramatisch verhaal. De naam van God klinkt in dit hoofdstuk niet. En het lijkt ook wel alsof God er niets mee te maken heeft. Leugens, bedrog, mensenhandel,

moordplannen, geweld, huichelarij, egoïsme. Waar is God. Waar is de God die Jozef liet dromen? Kun je spreken van zegen? In het leven van Jozef?

Slide 2   Verlaten door God?

Ja, dat zal Jozef zich ook hebben afgevraagd. Waar is God? Jozef was doodsbenauwd. Heeft gekermd en geschreeuwd. In het donker van de put. Wat zal Jozef gedacht hebben daar? Hoe denken mensen? Was ik die man maar nooit tegengekomen, die me de weg wees. Had ik maar... En als hij dan opgetrokken wordt uit het donker. – Eindelijk licht! – Dan wordt het in feite alleen nog maar erger. Verkocht als slaaf. Onmenselijk behandeld. Op sleeptouw door de woestijn. En dan op de slavenmarkt verhandeld.

Ik ken heel wat mensen die hun dromen in duigen zien vallen. Sommigen belanden zelfs in de hoek waar de klappen vallen. Het ene leed is nog niet geleden, of het andere dient zich al aan. Juist als je denkt dat je weer licht ziet is het onheil alweer in je leven. Jozef wordt uit de put getrokken, maar belandt aan een touw achter een kameel. Het licht in zijn leven was maar van korte duur. Het lijkt van kwaad tot erger te worden. Waar blijft jouw hoop? Durf je dan nog te dromen? Het leven is niet maakbaar. En niet eerlijk. Je lijkt overgeleverd aan het lot. Je staat er alleen voor. Niemand die je begrijpt. Niemand die werkelijk peilt hoeveel pijn het leven doet. En God? Ziet God mij wel?

Het is een reële vraag. Een terechte vraag ook. Ziet God je wel, als het leven zo tegen zit. Als je onzeker, uitgebuit, op een kamertje je dagen slijt, ver van je familie? Ziet God je wel? En waar blijkt dat dan uit? Hier in dit hoofdstuk gaat het alleen maar bergafwaarts met Jozef. En ja, wij weten hoe het afloopt. En je hebt de neiging om daarnaar vooruit te grijpen. Maar nu, op dit moment in Jozefs geschiedenis. Hoe zit het met de zorg van God? En hoe moet Jozef dat ervaren hebben?

Je leven onder druk. Dat gebeurt. Ook vandaag. Maar welke kant laat je je opduwen? Laat je je omstandigheden tussen jou en God komen? Zodat ze jou van hem wegduwen? Of vertrouw je God. En kom je in de moeilijkheden alleen maar dichterbij hem? Hoeveel pijn het leven ook doet.

En dan kom je bij een kernvraag van geloven. Ook voor vandaag.

Slide 3   Zien? Ervaren? Geloven!

Waar vind je je houvast? Als alles tegen lijkt te zitten. Als Gods zorg verder weg lijkt dan ooit.

Weet je wat het gekke is? Wij vinden ons houvast vaak in dingen die geen houvast bieden. Wij vinden zekerheid in omstandigheden! Als we gezond zijn en een goed leven hebben. Als we voorspoed kennen en rijkdom. Dan zeggen we: *God zegent ons, laten we hem danken*. Christenen zeggen: *ik zat in de put en God trok mij er uit*. Was het maar zo simpel. Uit omstandigheden kun je niet altijd Gods weg met jou zien. Rijkdom is niet altijd zegen. Voorspoed kan ook heel duivels zijn. Je moet je houvast vinden in God alleen.

Het verhaal van Jozef is daarvoor een goede graadmeter. Ik heb heel lang getobt wat nou de toepassing zou zijn van dit specifieke stuk. En ik kwam hier bij uit: het confronteert ons. Want: vertrouw je God ook als hij je alles afneemt? Zoals bij Job. En bij Jozef? We weten niet hoe Jozef gereageerd heeft

in alle gebeurtenissen. We weten dat hij gesmeekt heeft tot zijn broers. Om hem uit de put te halen. Geschreeuwd en gekermd. Dat zien we. Maar verder? Jozefs reactie weten we niet. Heeft hij gebeden? Heeft hij het aan God voorgelegd?

We weten wel de uitkomst. Het loopt God blijkbaar geen moment uit de hand. In Handelingen 7, het verhaal van Stefanus, daar zegt hij het ook: *Maar God was met hem*. Hij verliest blijkbaar nooit het contact. Ook niet als het donker is. Ook dan is hij er blijkbaar bij. Niet om meteen te redden. Niet om de omstandigheden meteen ten goede te keren. Nee, Jozef heeft nog een lange weg te gaan. En moet nog heel wat teleurstellingen verwerken. Zijn dromen zijn nog lang geen werkelijkheid. En wat nog moeilijker is: die dromen waren beloften van God. Ook daar ziet hij dus lange tijd nog niets van.

Hoe moet je er mee omgaan als het leven tegen zit? Als je niets ziet van Gods zorg voor jou. Als je niets ervaart van zijn nabijheid. Dat gebeurt. Het leven van een gelovige is soms zeer pijnlijk. Al je houvast wordt je uit handen geslagen. Je voelt je niet gezegend. Een leven vol van verdriet, ziekte, eenzaamheid en ongeluk. En mensen kunnen wel zeggen dat het goed komt, maar wie bewijst dat? Er zijn ook christenen die diep ongelukkig in de misère eindigen. Eenzaam en alleen. Achter de wolken scheen de zon helemaal niet. En je optimisme en bemoediging kan dus echt onzin zijn. Soms komt het – menselijk gesproken – helemaal niet goed.

Deze vragen, en dus de geschiedenis van Jozef. Ze zijn zeer ontmaskerend. Want het komt er op aan. Waar vind je je houvast? Waar vind jij je zekerheid? In alles wat je meemaakt? Wat je ervaart? De goede dingen, die getuigen van Gods zegen. Is dat dan waarop jij je geloof bouwt?

Vaak is dat wel zo. We moeten er niet aan denken om zoals Job beproefd te worden. Waarom niet? Nee, menselijk begrijp ik dat wel. Het is verschrikkelijk om alles kwijt te raken. En om in een doemscenario te belanden. Zoals Jozef. We vinden onze houvast in hoe het met ons gaat. In wat we zien en ervaren.

Maar je hebt geen zekerheid dat het altijd maar goed zal gaan. Dat je nooit ziek wordt. Dat je je altijd goed zult voelen. Dat jou nooit iets overkomt. Dat je kinderen altijd veilig zijn. Je bidt er wel om. En terecht! Want God kan dat wel. Maar soms gaan dingen anders dan jij bidt of verlangt. En dan komt het er op aan. En dan zijn onze Chinese broers en zussen ons tot voorbeeld. Wat menselijk gesproken hebben ze het veel minder dan de meesten van ons. En toch zeggen zij vaak na een zin: dank God! Hoe hun omstandigheden ook zijn. Zij danken God. En ze leren mij en jou daarmee een les.

Dit namelijk: uiteindelijk is jouw houvast alleen te vinden in God zelf. In zijn belofte. Waar je geen klap van ziet soms. En helemaal niets van ervaart. Hij belooft dat hij voor je zal zorgen. Dat hij je nooit alleen laat. Ook niet als je helemaal alleen het gevecht met het leven aan moet. Ook dan is hij er bij. Hij belooft dat. En ook al zie je er niets van. Geloof hem alsjeblieft op zijn woord. Als je slechts doopwater als houvast hebt... besef dan dat dat water iets zegt van zijn zorg voor jou.

Dat is wat Paulus ook belijdt in Romeinen 8. Lezen: [Romeinen 8:35-39](#) (BGT) Nee, het wordt ons niet bespaard. Sommigen van ons hebben veel te lijden, zoals Jozef. Maar laat je door die dingen niet van God wegduwen. Alsjeblieft. Als de druk hoog is. Klamp je dan vast aan Gods beloften. Je enige houvast zit in wat hij zegt. Buiten jezelf. Buiten je omstandigheden. Aan hem kun je je vastklampen. Aan hem alleen.

Zeg eens: hoe is dat in jouw leven? Is er zegen? Of vloek? Jij mag het zeggen...

Amen

Vragen voor de bespreking:

1. Hoe komt het dat we zegen altijd met voorspoed verbinden?
2. Wat kunnen we leren van onze Chinese broers en zussen?